

Programm LIFE f'Malta

Fatti u figuri

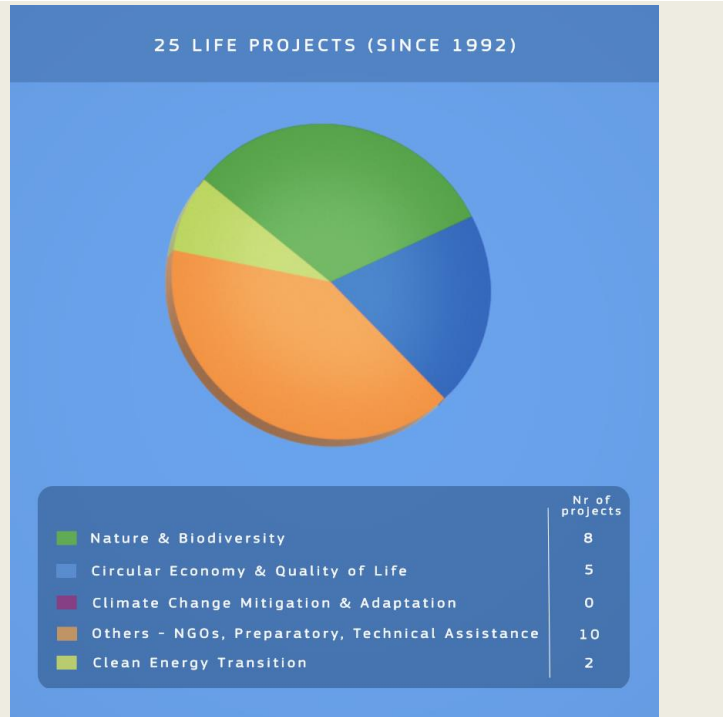
Il-Programm LIFE iffinanzja 23 proġett f'Malta fuq 19-il beneficijarju koordinatur bi spejjeż totali tal-proġett ta' €38.7m, li minnhom l-UE kkontribwiet €23.1m.

Il-Programm LIFE huwa l-istrument ta' finanzjament tal-UE għall-ambjent u l-azzjoni klimatika. Ilu għaddej mill-1992 u kkofinanzja aktar minn 5500 proġett madwar l-UE u f'pajjiżi terzi, li jimmobilizza aktar minn €12-il biljun u kkontribwixxa b'aktar minn €5 biljun għall-protezzjoni tal-ambjent u l-klima. Il-Programm LIFE jkkontribwixxi bis-sħiħ għall-għanjiet u l-miri tal-Patt Ekoloġiku Ewropew.

Il-baġit għall-perjodu 2021-2027 huwa stabbilit għal €5.4 biljun.

Is-sottoprogrammi ġejjin huma koperti (*):

- **Natura u Bijodiversità**
- **Ekonomija ċirkolari u kwalità tal-hajja**
- **Mitigazzjoni u adattament għat-tibdil fil-klima**
- **Tranzizzjoni għall-enerġija nadifa** (l-ewwel sejha għal proġetti fl-2021) (**)

INVESTMENT IN LIFE PROJECTS IN MALTA (€ million)

	TOTAL INVESTMENT	EU CONTRIBUTION
ALL LIFE projects	39	23.2
Nature & Biodiversity	13.3	17.2
Circular Economy & Quality of Life	21.4	13.4
Climate Change Mitigation & Adaptation	0	0
Others - NGOs, Preparatory, Technical Assistance	4	2.5
Clean Energy Transition	0.2	0.1

(*) Proġetti tal-passat u magħluqa huma indikati f'dan id-dokument bin-nomenklatura l-ġdida tal-programm LIFE 2021-2027

(**) Is-sottoprogramm il-ġdid tas-CET jinkludi l-aktar proġetti f'diversi pajjiżi u l-partecipanti kollha huma inkluzi fiċ-ċifri

LIFE Mitigazzjoni u Adattament tat-Tibdil fil-Klima

Il-fergħa tal-LIFE Mitigazzjoni u Adattament tat-Tibdil fil-Klima ser tappoġġa azzjonijiet li jgħinu fl-implimentazzjoni tal-qafas tal-politika dwar l-enerġija u l-klima għall-2030 u jissodisfaw l-impenji tal-Unjoni Ewropea taħt il-Ftehim ta' Pariġi dwar it-Tibdil fil-Klima. Proġetti taħt din il-fergħa ser jikkontribwixxu għal ekonomija bbażata fuq l-enerġija rinnovabbli u reżiljenti għall-klima. Taħt din il-fergħa, Proġetti Strateġiċi Integrati (SIP), ser jimplementaw fuq skala reġjonali, multireġjonali, nazzjonali jew transnazzjonali, strateġiji ambjentali jew klimatiki jew pjanijiet ta' azzjoni żviluppata mill-awtoritajiet tal-Istati Membri u meħtieġa minn leġislazzjoni jew politika speċifika ambjentali, klimatika jew tal-enerġija rilevanti tal-Unjoni. Dawn il-proġetti ser jiżguraw ukoll li l-partijiet interessati jkunu involuti u jippromwovu l-koordinazzjoni ma' u l-mobilizzazzjoni ta' mill-inqas sors ieħor ta' finanzjament tal-Unjoni, nazzjonali jew privat.

L-ebda proġett ma għie ko-finanzjat f'Malta taħt din il-fergħa s'issa.

LIFE Transizzjoni tal-Enerġija Nadifa

Filwaqt li jibni fuq il-programmi tal-Enerġija Intelligenti Ewropa (2003-2013) u Horizon 2020 Effiċjenza tal-Enerġija (2014-2020), is-sottoprogramm LIFE Tranzizzjoni tal-Enerġija Nadifa jkompli jappoġġa t-twassil tal-politiki tal-UE fil-qasam tal-enerġija sostenibbli. B'mod partikolari, għandha l-għan li tiffacilita t-tranzizzjoni lejn ekonomija effiċjenti fl-enerġija, ibbażata fuq l-enerġija rinnovabbli, newtrali għall-klima u reżiljenti madwar l-Ewropa.

Is-sottoprogramm LIFE Tranzizzjoni tal-Enerġija Nadifa jappoġġa proġetti fil-ħames oqsma ta' intervent li ġejjin:

- 1) Il-bini ta' qafas ta' politika nazzjonali, reġjonali u lokali li jappoġġa t-tranzizzjoni tal-enerġija nadifa;
- 2) L-aċċellerazzjoni tal-varar tat-teknoloġija, id-diġitalizzazzjoni, is-servizzi u l-mudelli kummerċjali ġodda u t-titjib tal-ħiliet professjonali relatati fis-suq;
- 3) Jattiraw finanzjament privat għall-enerġija sostenibbli;
- 4) Appoġġ għall-iżvilupp ta' proġetti ta' investiment lokali u reġjonali;
- 5) L-involviment u l-għoti tas-setgħa liċ-ċittadini fit-tranzizzjoni tal-enerġija nadifa.

Sal-lum, Malta tipparteċipa f'zewġ proġetti kofinanzjati taħt din it-taqsim, kif ġej: L-Aġenzija tal-Enerġija u l-Ilma u l-Malta Business Foundation fil-proġett EnergyEfficiency4SME; u l-Ministeru għat-Trasport, l-Infrastruttura u l-Proġetti Kapitali fil-proġett CAEPBD6. Dan jirrappreżenta investiment totali ta' EUR 0.2 miljun, li minnhom l-UE qed tikkontribwixxi 95 %.

LIFE Natura u Biodiversità

Il-fergħa Natura u Biodiversità tinkludi appoġġ għal proġetti ta' azzjoni standard għall-iżvilupp, l-applikazzjoni u l-promozzjoni tal-aħjar prattika fir-rigward tan-natura u l-biodiversità, kif ukoll "Proġetti Strateġiċi tan-Natura" (SNAP). Dawn il-proġetti godda jappoġġaw il-kisba tal-għanijiet tan-natura u l-biodiversità tal-Unjoni billi jimplementaw programmi ta' azzjoni koerenti fl-Istati Membri sabiex jintegraw dawk l-għanijiet u prioritatijiet f'politiki u strumenti ta' finanzjament oħra, inkluż permezz ta' implimentazzjoni koordinata tal-oqfsa ta' azzjoni prijoritizzata adottati skont id-Direttiva 92/43/KEE.

Sal-lum, il-komponent LIFE Natura u Biodiversità ikkofinanzja tmien proġetti f'Malta. Dawn jirrapprezentaw investiment totali ta' EUR 13.3 miljun, li EUR 7.2 miljun minnhom kienu ġejjin mill-UE.

Ir-riżultati miksuba mill-proġetti magħluqa kienu: it-treġġiġ tat-tnaqqis fil-popolazzjoni tal-garnija (*Puffinus yelkouan*) fi Rđum tal-Madonna, li huwa kklassifikat bħala sit ta' Natura 2000 li jilqa' fih l-akbar kolonja ta' din l-ispeċi ta' għasafar fil-gzejjer Maltin; il-ħolqien ta' inventarju taż-Żoni Importanti għall-Għasafar (IBAs) Marini għall-garnija, il-garnija ta' Scopoli u l-istorm-petrel Ewropew li jbejtu f'Malta; l-implimentazzjoni ta' miżuri għall-istabbilizzazzjoni tal-ħamrija bl-għan li jiproteġu l-ħabitats tal-Anness I tad-Direttiva dwar il-ħabitats fis-sit ta' Natura 2000 tal-Buskett-Girgenti; l-istħarriġ u l-gbir ta' data dwar iż-żoni marini, li jgħinu lill-awtoritajiet Maltin jistabbilixxu l-identifikazzjoni, id-distribuzzjoni u l-estensjoni ta' dawn iż-żoni (jigifieri, is-sikek tar-ramel, l-iskollijiet, l-għerien tal-baħar taħt l-ilma u parzjalment taħt l-ilma) fi ħdan in-network ta' Natura 2000; l-implimentazzjoni ta' attivitajiet ta' gbir ta' data u ta' stħarriġ dwar il-baħar (matul is-sjuf tal-2014 u l-2015) biex jinftiehem l-istat ta' konservazzjoni tal-fekruna tal-baħar komuni u tad-denfil geddu qasir komuni, u biex jiġu identifikati l-aħjar żoni fl-ilmijiet Maltin biex jiġu stabbiliti siti tan-network ta' Natura 2000 għal dawn l-ispeċi; u l-iżgurar tal-konservazzjoni tal-garnija tal-Baleariku u tal-garnija fil-gzejjer Maltin.

Dawn il-proġetti ġew implimentati minn BirdLife Malta u minn tliet awtoritajiet nazzjonali: il-Ministeru għall-Iżvilupp Sostenibbli, l-Ambjent u t-Tibdil fil-Klima, l-Awtorità għall-Ambjent u l-Ippjanar, u l-Awtorità għall-Ambjent u r-Riżorsi.

Hemm proġett wieħed li għadu għaddej, li beda l-azzjonijiet tiegħu f'Settembru 2020. Dan għandu l-għan li jtejjeb l-istat ta' konservazzjoni tal-garnija endemika u ta' għasafar tal-baħar oħrajn billi jiżgura s-sikurezza tagħhom kemm fuq l-art kif ukoll fuq il-baħar. Il-proġett qed jiġi kkoordinat minn BirdLife Malta.

Proġett magħluq wieħed kien kofinanzjat taħt il-fergħa ta' Informazzjoni u Komunikazzjoni preċedenti. STOP-TRAPPING-MALTA kien qajjem sensibilizzazzjoni fost in-nassaba tal-għasafar u l-pubbliku ġenerali dwar it-tmiem tal-perjodu ta' tranzizzjoni għall-attivitajiet tal-insib, u dwar il-ħsara li jikkawża l-insib lill-popolazzjonijiet tal-għasafar selvaġġi.

Ekonomija Ċirkolari u Kwalità tal-Ħajja

Azzjonijiet appoġġjati taħt il-fergħa Ekonomija Ċirkolari u Kwalità tal-Ħajja ser jgħinu biex jintlaħqu l-għanijiet ewlenin tal-politika tal-UE b'haqta-tranzizzjoni għal ekonomija ċirkolari, kif ukoll il-protezzjoni u t-titjib tal-kwalità tal-ambjent u l-ħajja. Taħt din il-fergħa, Proġetti Strategici Integrati (SIP), ser jimplementaw fuq skala reġjonali, multireġjonali, nazzjonali jew transnazzjonali, strategiji ambjentali jew klimatiki jew pjanijiet ta' azzjoni żviluppati mill-awtoritajiet tal-Istati Membri u meħtieġa minn leġiżlazzjoni jew politika speċifika ambjentali, klimatika jew tal-enerġija rilevanti tal-Unjoni. Dawn il-proġetti ser jiżguraw ukoll li l-partijiet interessati jkunu involuti u jippromwovu l-koordinazzjoni ma' u l-mobilizzazzjoni ta' mill-inqas sors ieħor ta' finanzjament tal-Unjoni, nazzjonali jew privat.

Din il-fergħa [li qabel kienet LIFE Ambjent u Effiċjenza tar-Riżorsi u Governanza u Informazzjoni Ambjentali] s'issa kkofinanzjat f'haqta proġetti f'Malta, li jirrapprezentaw investiment totali ta' €21.4 miljun, li minnhom €13.4 miljun ġew ipprovduti mill-UE.

L-ewwel proġett LIFE dwar il-Politika Ambjentali u Governanza f'Malta tlesta fl-2015. Il-proġett DemoEV mexxa l-ewwel azzjoni ta' dimostrazzjoni dwar l-użu ta' vetturi elettrici f'Malta, billi qassam kampjun ta' vetturi lil voluntiera magħżula. Il-proġett kien ikkoordinat mill-Ministeru għar-Riżorsi u l-Affarijiet Rurali. It-tieni proġett magħluq, LIFE MedGreenRoof, irrappreżenta l-ewwel inizjattiva ewlenija Maltija biex jintwerew il-fattibbiltà u l-benefiċċji tas-soqfa ekoloġiċi. Għal dan il-għan stabbilixxa żewġ soqfa ekoloġiċi ta' dimostrazzjoni: wieħed fl-Italja u wieħed f'Malta. Il-proġett ġie kkoordinat mill-Università ta' Malta.

Żewġ proġetti magħluqa kienu kofinanzjati taħt il-fergħa preċedenti ta' Informazzjoni u Komunikazzjoni. Permezz ta' serje ta' kampanji ta' informazzjoni u verifiki, il-proġett Investing in Water (Investiment fl-Ilma) wera li l-partijiet ikkonċernati jistgħu jagħtu kontribut għat-tnaqqis tal-konsum tal-ilma (u tal-enerġija) f'Malta. Il-proġett InfoNitrates tejjeb l-implimentazzjoni tal-Pjan ta' Azzjoni dwar in-Nitrati (NAP), billi ta lill-bdiewa u dawk li jrabbu l-bhejjem l-informazzjoni u t-taħriġ meħtieġa biex jikkonformaw miegħu, u billi stabbilixxa l-Unità ta' Azzjoni dwar in-Nitrati, li għandha l-kompitu li tfassal u timplimenta l-NAP f'konformità mad-Direttiva tal-UE dwar in-Nitrati.

Proġett Strategiku Integrat ġie ko-finanzjat f'Malta taħt din il-fergħa. L-għanijiet tal-proġett LIFE-IP-RBMP-Malta huma deskritti hawn taħt.

L-ottimizzazzjoni tal-ippjanar tal-ġestjoni tal-baċin tax-xmara f'Malta (LIFE-IP-RBMP-Malta) LIFE16 IPE/MT/000008

Il-proġett LIFE-IP RBMP-MALTA jappoġġa l-implimentazzjoni tat-tieni Pjan ta' Ġestjoni tal-Baċin tax-Xmara (RBMP) ta' Malta, billi jstabbilixxi qafas integrat għall-ġestjoni ottimizata tar-riżorsi kollha tal-ilma fil-gżejjer Maltin. Biex jinkiseb dan, it-tim tal-proġett - ikkoordinat mill-Aġenzija tal-Enerġija u l-Ilma - ser jindirizza sfidi ewlenin identifikati matul l-iżvilupp tat-tieni RBMP, permezz tal-aħjar prattika, dimostrazzjoni, studju pilota u azzjonijiet ta' bini tal-kapaċità.

It-tim tal-proġett ser iqajjem kuxjenza dwar il-ħtieġa li jiġu kkonserwati u protetti r-riżorsi tal-ilma u l-ekosistemi dipendenti; jiffaċilitaw l-adozzjoni ta' miżuri billi juru l-aħjar prattiki, flimkien ma' incentivi finanzjarji; jadotta approċċ li jikseb livell għoli ta' djalogo istituzzjonali u tal-partijiet interessati; u jtejjeb l-għarfien tal-proċessi relatati mal-ilma u s-servizzi tal-ekosistema. Dawn l-azzjonijiet se jinfurmaw reġimi xierqa ta' ġestjoni bbażati fuq l-ekosistema u jzidu l-fiducia fihom tal-partijiet interessati.

[Sommarju tal-proġett](#)

Trid tkun taf aktar dwar LIFE?

- **Žur [is-sit web ta' LIFE](#) u [d-dejtabejż tal-proġett LIFE](#)**

- **Segwi l-programm LIFE fuq il-midja soċjali:**

- **Irreġistra [għall-Programm LIFE](#) u [CINEA Clean Energy Newsletters](#)**

- **Ikkuntattja lill-Punt ta' Kuntatt Nazzjonali LIFE fl-Istat Membru tiegħek:**

Isem: Mrs Rachella MUSCAT
Indirizz: Uffiċċju 6, Triq Ħal Qormi
MT - Santa Venera
MALTA
Tel: +356 23316232
E-mail: rachella.muscat.1@gov.mt
life.mecp@gov.mt
Sit web: [Il-Ministeru għall-Ambjent](#)

- **Ikkuntattja t-Tim ta' Monitoraġġ NEEMO tiegħek**

NEEMO EEIG – TIMESIS
Indirizz: Via Niccolini 7
I-56017 San Giuliano Terme
Tel: +39 050 818800
Fax: +39 050 818801
E-mail: timesis@neemo.eu

Proġetti LIFE Natura u Bijodiversità li għadhom għaddejnin

Project Title	Project Number	Akronimu tal-proġett u link għas-sommarju onlajn	Website	Project duration
It-titjib tal-istat ta' konservazzjoni tal-garnija tal-Baleariku u tal-garnija endemiċi billi jiġu żgurati art u baħar sikuri	LIFE19 NAT/MT/000982	LIFE PanPuffinus!	https://birdlifemalta.org/conservation/current-projects/life-panpuffinus/	09/2020 -> 08/2025

Proġetti LIFE dwar l-Ekonomija Ċirkolari u l-Kwalità tal-Ħajja għaddejnin

Project Title	Project Number	Akronimu tal-proġett u link għas-sommarju onlajn	Website	Project duration
L-ottimizzazzjoni tal-implimentazzjoni tat-tieni RBMP fid-Distrett tal-Bacin tax-Xmara Malti	LIFE16 IPE/MT/000008	LIFE-IP-RBMP-Malta	https://www.rbmplife.org.mt/	01/2018-> 12/2025

Proġetti ta' Tranżizzjoni għal Energija Nadifa li għaddejnin bħalissa

Project Title	Project Number	Akronimu tal-proġett u link għas-sommarju onlajn	Website	Project duration
Is-Sitt Azzjoni Konkretata li tappoġġa lill-Istati Membri u lill-pajjiżi partecipanti fl-implimentazzjoni tad-Direttiva dwar ir-Rendiment tal-Bini fl-Użu tal-Energija	LIFE21-CET-CA- CAEPBD6/1011020 78	CAEPBD6	N/A	11/2022 -> 10/2027
L-SMEs jiġu akkumpanjati fl-implimentazzjoni ta' miżuri ta' effiċjenza enerġetika	LIFE21-CET- AUDITS- EnergyEfficiency4S ME/101076459	EnergyEfficiency4SME	N/A	11/2022 -> 10/2025